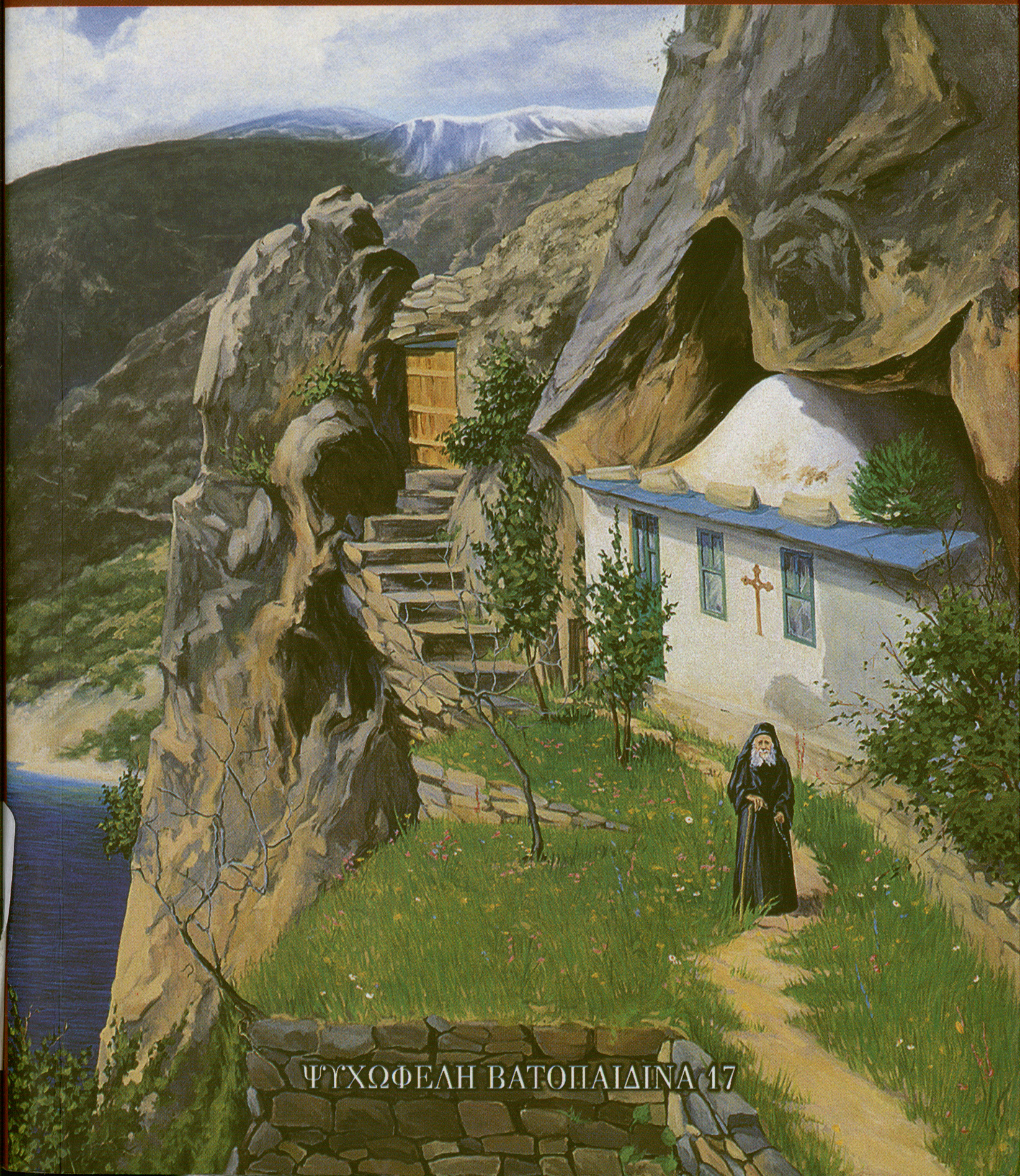

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ
ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΙΕΡΑΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ

ΑΙΣΘΗΣΙΣ ΖΩΗΣ ΑΘΑΝΑΤΟΥ

ΟΜΙΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ ΙΩΣΗΦ ΤΟΝ ΗΣΥΧΑΣΤΗ

ΨΥΧΩΦΕΛΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΑ 17

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μέ ιδιαίτερη συγκίνηση καί χαρά δέχθηκα τήν πρόταση τοῦ ἀγαπητοῦ μου ἀδελφοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἐφραίμ, Καθηγουμένου τῆς Ἱεραῆς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαιδίου Ἁγίου Ὁρους, νά προλογίσω τό καινούργιο βιβλίο-ἐκδοση τῆς Ἱεραῆς Μονῆς μέ τόν τίτλο: «Αἴσθησις ζωῆς ἀθανάτου – Ὀμιλίες γιά τόν Γέροντα Ἰωσήφ τόν Ἡσυχαστή».

Ἄν καί αἰσθάνομαι βαθύτατα τήν ἀκαταλληλότητά μου νά μιλῶ γιά ἕναν σύγχρονο ἅγιο τῆς Ἐκκλησίας μας, «τῆς ἐρήμου πολίτην καί ἐν σώματι ἄγγελον», τόν ἀείμνηστο Γέροντα καί πνευματικό γενάρχη καί ἡμῶν τῶν ἀναξίων, ἐν τούτοις δέχθηκα νά πῶ δύο λόγια ὡς πρόλογο στό βιβλίο αὐτό, ὄχι γιά νά τιμήσω τόν ὑπό τοῦ Θεοῦ τετιμημένο μακάριο Γέροντα Ἰωσήφ, ἀλλά γιά νά λάβω ἀπό αὐτόν εὐλογία καί Χάριν ἐντροφώντας στίς ἐμβριθεῖς καί ὠφέλιμες μελέτες τοῦ Καθηγουμένου ἀρχιμανδρίτου Ἐφραίμ, πού ἀποπνέουν ἐκ τῆς ἐρήμου τοῦ Ἄθωνος τό καθαρό ἄρωμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Παρά τό ὅτι αἰσθανόμαστε ξερά κλωνάρια, ὅμως καυχόμεθα γιά τήν ρίζα, ὄχι κοσμικά, ἀλλά μοναχικά, ἐλπίζοντας στίς εὐχές τοῦ μακαριστοῦ πάππου μας, «οὔ ἀναθεωροῦντες τήν ἀναστροφήν»

«Ὁ Χριστός διδάσκων τό νόημα τοῦ Νιπτῆρος». Τοιχογραφία ἐξωνάρθηκα τοῦ καθολικοῦ τῆς Ἱ. Μ. Μονῆς Βατοπαιδίου, 1312.

προσπαθοῦμε «μιμήσασθαι τήν πίστιν» (βλ. Ἐβρ. 13,7).

Ἡ ζωή τοῦ ὀσιωτάτου Γέροντος, οἱ γλυκύτατοι λόγοι του, τό ζωντανό σέ μᾶς παράδειγμα τῶν μαθητῶν του καί Γερόντων μας, ἀλλά καί ἡ παρουσία του μέ τίς ἅγιες εὐχές του, ἔθρεψαν καί στήριξαν ὄχι μόνο ἐμᾶς ἀλλά τίς χιλιάδες ἤδη πνευματικά παιδιά του, πού καθημερινά τόν ἐπικαλοῦνται καί τόν ἀγαποῦν, καί ἀγωνίζονται νά τηρήσουν τήν διδασκαλία του καί νά μιμηθοῦν τό ἅγιο παράδειγμά του.

Εἴμεθα ἐσαεὶ εὐγνώμονες. Ὅ,τι καί ἄν ποῦμε, ὅ,τι καί ἄν κάνουμε, τό χρέος μας σέ αὐτόν τόν πνευματικό μας πατέρα δέν θά ξοφληθεῖ ποτέ. Καί ἡ εὐθύνη μας ἐναντι Θεοῦ καί ἀνθρώπων εἶναι βαρύτατη.

Γι' αὐτό καλῶς πράττει ἡ Ἱερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου καί ἐκδίδει τό θαυμαστό αὐτό βιβλίο, σάν μικρό δεῖγμα εὐγνωμοσύνης γιά τήν μεγάλη εὐλογία, πού οἱ εὐχές τοῦ μακαρίου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστοῦ τῆς ἔδωσαν. Καί κάνει ὅλους μας μετόχους τῆς εὐλογίας αὐτῆς ἡ ἀνάγνωση τῶν λόγων τοῦ Καθηγουμένου.

Σέ μᾶς μένει νά φανοῦμε πραγματικά τέκνα τέτοιου πατέρα. Ἡ ζωή του, οἱ λόγοι του, τό παράδειγμά του εἶναι γιά μᾶς κριτές τῶν πράξεών μας.

Μή ἔχοντας ὅμως τήν δική του πρόθεση καί δύναμη τόν παρακαλοῦμε νά μᾶς δώσει αὐτός μέ τίς ἅγιες εὐχές του μετάνοια καί ἡσυχία πνευματική, ὥστε ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας – δι' ἀδιαλείπτου

εὐχῆς εὐρισκομένη-νά φλέγει πάντοτε τίς καρδιές
μας.

Ταῖς αὐτοῦ ἁγίαις πρεσβείαις, Χριστέ ὁ Θεός,
ἐλέησον καί σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Ὁ Μητροπολίτης Λεμεσοῦ
Ἀθανάσιος

✠ Λεωσ Ἀθανάσιος

Οί Λευκές
Πάρου όπου
γεννήθηκε ο
Γέροντας
Ίωσήφ.

Τό πατρικό σπίτι
του Γέροντος.

Ἱερά Μονή Μαχαιρᾶ (ἄνω), Ἱερά Μονή Ἁγίου Ἡρακλειδίου (κάτω)

Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΙΩΣΗΦ Ο ΗΣΥΧΑΣΤΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΝΟΘΡΑΣ ΠΡΟΣΒΥΧΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ*

Ο μακάριος Γέροντας Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής εἶναι μία ἀπό τίς σημαντικότερες μορφές τοῦ σύγχρονου Ἀθωνικοῦ μοναχισμοῦ. Ἡ ὁσιακή του ζωή θυμίζει τήν ζωή τῶν παλαιῶν ὁσίων τῆς Ἐκκλησίας. Κατατάσσεται ἀνάμεσα στούς σύγχρονους ἀγίους, ἐνῶ οἱ ὑποτακτικοί του σήμερα ἔχουν ἐπανδρώσει σχεδόν τό μισό Ἅγιον Ὄρος καί κατευθύνουν ἐπίσης πολλά ἄλλα γυναικεῖα μοναστήρια ἐντός καί ἐκτός τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου.

Λέγεται σήμερα ἀπό εὐλαβή στόματα πού ὁμιλοῦν τήν γλώσσα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅτι στήν σημερινή εὐλογημένη ἐπάνδρωση τοῦ Ἁγίου Ὄρους συνέτειναν κυρίως ὁ Γέροντας Σωφρόνιος τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου Ἐσσεξ μέ τό περίφημο βιβλίο του περί τοῦ ἀγίου Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτου, ὁ Γέροντας Παῖσιος, ὁ ἀσκητής μέ τήν χαριτωμένη παρουσία του στόν ιερώνυμο τόπο, καί οἱ ὑποτακτικοί τοῦ μακαρίου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ

* Ὁμιλία πού πραγματοποιήθηκε στό Πνευματικό Κέντρο τῆς Μητροπόλεως Δημητριάδος, στόν Βόλο στίς 10 Μαΐου 1999.

Ἡσυχαστοῦ. Τό δένδρο γνωρίζεται ἀπό τόν καρπό.

Πιστεύουμε ἀκράδαντα ὅτι ἡ ἐπιστροφή τῆς ἐσωστρεφείας στόν Ἄθωνα, τῆς εὐχῆς καί γενικά τῆς ἡσυχαστικῆς Παραδόσεως ὀφείλονται κατά μείζονα λόγο στήν παρουσία τοῦ ὁσίου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστοῦ.

Ὅπως θά ξέρετε ἀπό ὅσα μέχρι τώρα κυκλοφόρησαν περί τοῦ μακαρίου Γέροντος Ἰωσήφ, ἦταν ἄνθρωπος πού δέν εὐτύχησε νά εἶναι κάτοχος τῆς κατά κόσμον μορφώσεως, οὔτε αὐτῆς τῆς στοιχειώδους. Φοίτησε μέχρι τήν Β' Δημοτικοῦ. Καί τοῦτο εὐκόλα τό καταλαβαίνει κανείς, ἂν δεῖ ἓνα ἀντίγραφο ἀπό τίς χειρόγραφες ἐπιστολές του.

Ὡς κάτοχος τοῦ πληρώματος τῆς θείας Χάριτος, ὅμως, κατόρθωσε διά τοῦ θείου φωτισμοῦ τοῦ κεχαριτωμένου νοῦ του νά ἀνέλθει στήν ὑψηλοτάτη κλίμακα τῆς θεολογίας καί νά ἀναδειχθεῖ τέλειος θεολόγος, ἐφ' ὅσον γνωρίζουμε ὅτι θεολόγος δέν εἶναι ἐκεῖνος πού φοιτᾷ στίς σύγχρονες Θεολογικές Σχολές, ἀλλά αὐτός πού ἐντός του λαλεῖ ὁ Θεός Λόγος. Ἡ θεολογία εἶναι χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Γράφει σχετικῶς περί τούτου ὁ μακάριος Γέροντας: «Καί ὅταν ἐν ὑπακοῇ καί ἡσυχίᾳ καθαγνίση τάς αἰσθήσεις καί γαληνιάση ὁ νοῦς καί καθαρισθῇ ἡ καρδιά του, τότε λαμβάνει χάριν καί γνώσεως φωτισμόν. Γίνεται ὅλος φῶς, ὅλος νοῦς, ὅλος διαύγεια καί βρῦει θεολογίαν, ὅπου ἂν γράφουν τρεῖς δέν προλαμβάνουν τό ρεῦμα πού βρῦει κυματωδῶς καί σκορπίζει εἰρήνην καί ἄκραν ἀκίνη-

σίαν παθῶν εἰς ὅλον τό σῶμα»¹.

Ἡ θεολογία λοιπόν κατά τόν ὄσιο Γέροντα, καί γενικῶς σύμφωνα μέ ὅλους τούς ἁγίους Πατέρες, εἶναι καρπός τῆς ἐντός ἡμῶν θείας Χάριτος. Γι' αὐτό καί τά μοναστήρια θεωροῦνται ἀπό τούς ἁγίους Πατέρες τά Πανεπιστήμια τῆς ἐρήμου. Οἱ δέ ἐπιστολές τοῦ εὐλογημένου Γέροντος εἶναι θεολογικές πραγματεῖες, καί ἄς εἶναι γραμμένες χωρίς τούς κανόνες τοῦ συντακτικοῦ καί τῆς ὀρθογραφίας.

Ἐρευνώντας κανεῖς τίς ἐπιστολές τοῦ μακαρίου Γέροντος Ἰωσήφ μπορεῖ κάλλιστα νά κατανοήσει, ἔστω καί “ἐν ἐσόπτρῳ”, τήν μεγάλη Χάρη μέ τήν ὁποία ἦταν στολισμένος αὐτός ὁ ἐπιτυχημένος Ἀθωνίτης Μοναχός. Ἰδιαίτερα γιά μᾶς, πού εἴμαστε πνευματικά του ἐγγόνια, καί πού εὐτυχῶς ἀκόμη ἔχουμε ἀνάμεσά μας τόν Γέροντά μας, ὁ ὁποῖος ἀνήκει στά πνευματικά τέκνα τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος καί πολύ συχνά μᾶς ἀναφέρει πνευματικά γεγονότα πού σχετίζονταν μέ τόν Γέροντά του, τόν Γέροντα Ἰωσήφ τόν Ἡσυχαστή.

Καί ἐμεῖς βρισκόμαστε στόν κατ' ἐξοχήν τόπο τῆς ὀρθόδοξης Παραδόσεως, τόν Ἱερό Ἄθωνα, ὅπου διά τῶν εὐχῶν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ Πατρός μᾶς συνήγαγε ἡ ἀπειρη καί ἀνερμήνευτη ἀγάπη τῆς Θεομήτορος στήν Θεοτοκοσκεπάστη Μονή τοῦ Βατοπαιδίου, κατά ἄκραν ἀνοχή τοῦ Μεγάλου Θεοῦ,

1. Γέροντος Ἰωσήφ, Ἐκφρασις μοναχικῆς ἐμπειρίας, Ἐπιστολή 48, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Φιλοθέου 2003, σ. 279.

προσπαθοῦμε νά βιώσουμε, στά μικρά μας μέτρα, τό ἀληθινό νόημα τῆς ὀρθόδοξης Παραδόσεως.

Σήμερα πολλά λέγονται καί τονίζονται ὑπέρ τῆς ὀρθόδοξου Παραδόσεως καί πολύ σωστά. Δύσκολα ὅμως βρίσκει κανεῖς στίς μέρες μας παραδοσιακούς ἀνθρώπους μέ τό πλήρες ὀρθόδοξο νόημα. Λέγεται ὅτι παραδοσιακοί ἄνθρωποι εἶναι αὐτοί πού μελετοῦν παραδοσιακά πατερικά βιβλία καί δέν εἶναι λάθος. Οἱ τῆ ἀληθείᾳ παραδοσιακοί ὅμως ἄνθρωποι εἶναι ὅσοι παραλαμβάνουν τήν ὀρθόδοξη πνευματική ζωή ἀπό ἀνθρώπους πού τήν κατέχουν βιωματικά καί μποροῦν νά τήν παραδώσουν ἀπλανῶς καί ἀλάνθαστα.

Ἔτσι, παρ' ὅλη τήν εὐτέλειά μας, γνωρίζουμε προσωπικά τί μεγάλη εὐλογία εἶναι νά παραλάβει κανεῖς ἀπ' εὐθείας τό βίωμα καί τήν ἐμπειρία τῆς ὀρθόδοξης ζωῆς. Ὄταν μᾶς διηγεῖται ὁ Γέροντάς μας γιά τόν ὀσιώτατο Ἡσυχαστή, πνευματικό του πατέρα, τόν παπποῦ μας – ὅπως τόν ἀποκαλοῦμε – γιά τήν ἁγία ζωή του, αὐτό εἶναι γιά μᾶς μεγάλη εὐλογία· εἶναι πνευματική χαρμονή, εἶναι ἀνεκκλάλητη χαρά καί ἀγαλλίαση.

Ὄταν κανεῖς παραλαμβάνει ἀπό πρῶτο χέρι τήν ἐμπειρία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, αἰσθάνεται κατά τρόπο ἔντονο ὅτι τό Εὐαγγέλιο δέν εἶναι γεγονός τοῦ “καιροῦ ἐκείνου”, ἀλλά συνεχιζόμενη ζωή, μέ τήν ὁποία ἀποδεικνύεται ὅτι: «Ἰησοῦς Χριστός, χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τούς αἰῶνας»².

2. Ἐβρ. 13,8.

Οἱ σπηλιές στήν Μικρή Ἁγία Ἄννα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	9
Είσαγωγικά.....	13
Γέρων Ἰωσήφ ὁ Ἠσυχαστής.....	17
Ἡ προσφορά τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἠσυχαστοῦ στὸν ὀρθόδοξο μοναχισμό.....	49
Ὁ Γέροντας Ἰωσήφ ὁ Ἠσυχαστής καὶ ἡ διδασκαλία του περὶ νοερᾶς προσευχῆς μέσα ἀπὸ τὶς ἐπιστολές του.....	93
Ἡ ὑπακοή κατὰ τὸν Γέροντα Ἰωσήφ τὸν Ἠσυχαστή.....	119
Ὁ ἡσυχασμὸς τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἠσυχαστοῦ.....	153
Γέροντας Ἰωσήφ ὁ Ἠσυχαστής – Μία παγκόσμια προσωπικότητα ἀγιότητος.....	187
Ἡ ἐπίδραση τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἠσυχαστοῦ στὴν ἀσκητικὴ καὶ λειτουργικὴ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Ὄρους.....	215
Αὐτοβιογραφικὴ ἐπιστολή.....	225